

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 20.06.2006
KOM(2006) 319 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS
TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI**

Tvaraus Europos vyno sektoriaus link

{SEC(2006) 770
SEC(2006) 780}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Tvaraus Europos vyno sektoriaus link

APLINKYBĖS

Šis komunikatas yra Komisijos iniciatyva, sutampanti su tebesitęsiančiomis 2003 m.¹, 2004 m.² ir 2005 m.³ bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) reformomis, apimančiomis visus pagrindinius sektorius, išskyrus vyno, vaisių ir daržovių sektorius. Vyno pasiūlos ir paklausos neatitikimas ir didėjantys iššūkiai, būdingi Europos ir tarptautinėms vyno rinkoms, rodo būtinybę reformuoti sektorių. Tokį poreikį liudija ir Bendrijos tvarios plėtros politika, kurią nustatė Goteborgo Europos Vadovų Taryba⁴, didesnio konkurencingumo, numatyto atnaujintoje Lisabonos strategijoje⁵, politika, taip pat BŽŪP⁶ supaprastinamo ir geresnio reglamentavimo politika.

Europos Sąjunga (ES) – tai pirmaujančias pozicijas pasaulyje užimanti vyno gamintoja, vartotoja, eksportuotoja ir importuotoja. ES vyno kokybė yra vertinama visame pasaulyje. Toks pripažinimas pelnytas dėl ilgaamžės rūšinio vyno gamybos patirties, nes viso pasaulio vartotojams pateikiami puikios kokybės produktai. Be to, Europoje yra vertingų kraštovaizdžių, o žemė, kuri kitu atveju būtų apleista, ES leidžia naudoti taip, kad būtų galima gauti didžiausią naudą. Abiem atvejais tai, kad gamyba vykdoma tausojant aplinką, aplinkos apsaugos požiūriu yra vertybė.

Europos Sąjungoje vyno sektorius laikomas svarbia ekonominės veiklos rūšimi, ypač dėl užimtumo ir iš eksporto gaunamų pajamų. 2004 m. 1,5 mln. valdų, užimančių 3,4 mln. ha (2 % visų ES žemės ūkio naudmenų) plotą, pagamintas vynas sudarė 5,4 % žemės ūkio produkcijos. Prancūzijoje, Italijoje, Austrijoje, Portugalijoje, Liuksemburge, Slovėnijoje ir Ispanijoje kiek mažesniu mastu vyno produkcijai tenka apie 10 % viso žemės ūkio produkcijos kiekio.

Tarybos reglamente (EB) Nr. 1493/1999 dėl bendro vyno rinkos organizavimo (vyno BRO) nustatyta sudėtinga ES taikoma tvarka, reglamentuojanti gamybos potencialą, rinkos mechanizmus, vyno gamybos technologijas, vyno klasifikaciją, ženklimą ir prekybą vynu. Šios nustatytos tvarkos suvokimą dar labiau apsunkina nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis nustatomos papildomos taisyklės. Papildomas reglamentavimas būtinas laikantis subsidiarumo principo, tačiau neturėtų būti pamirštami ir kiti teisėti tikslai, tokie kaip supaprastinamas ir skaidrumas.

Daugelis paramos programų, kaip ir jomis siūlomos paramos lygis, jau keletą metų nesikeičia. Siekiant sumažinti vis didėjančią ne tik stalo, bet ir konkrečiuose regionuose pagaminto

---

¹ Bendroji BŽŪP reforma.

² Medvilnė, apyniai, alyvų aliejus, tabakas.

³ Cukrus.

⁴ Pirmininkavimo išvados, 2001 m. birželio 15–16 d.

⁵ KOM(2005)24 galutinis.

⁶ KOM(2005)509 galutinis.

rūšinio vyno (rūšinis vynas pkr) distiliacijos tikimybę krizės atveju, būtina peržiūrėti visas iš Bendrijos biudžeto finansuojamas priemones. Vyno distiliacija krizės atveju, anksčiau buvusi išimtis, tampa vis dažnesniu reiškiniu, per paskutinįjį penkmetį taikytu net trejus metus. Nepaisant to, kad produkcijos kiekis sumažėjo 11 %, 2005–2006 vyno metais kelios valstybės narės paprašė leidimo distiliuoti didelius kiekius stalo vyno ir rūšinio vyno. Todėl būtina užtikrinti, kad ateityje politika bus pagrįsta ekonominėmis priemonėmis ir pinigai bus išleisti tinkamai. Be to, visuomenės sveikatos požiūriu yra išreikštas susirūpinimas dėl to, kad subsidijos geriamojo alkoholio distiliacijai dirbtinai sumažino vyno spiritinio gėrimo, kuriame yra didelis alkoholio kiekis, kainą.

Siekiant užtikrinti veiksmingą sąveiką su kitomis Bendrijos politikos kryptimis, atliktas naujos vyno sektoriaus reguliavimo politikos galimybių poveikio vertinimas (PV). Poveikio vertinimas, kuriuo pristatomas visų susijusių Komisijos skyrių darbas, pateikiamas kartu su šiuo komunikatu.

2006 m. vasario 16 d. Komisija suinteresuotiems asmenims surengė seminarą vyno tema ir pradėjo viešąsias diskusijas dėl būsimos politikos. Seminaro dokumentai pateikiami Europos Komisijos interneto tinklalapyje⁷. Patariamoji grupė vyno klausimais taip pat apsvartė galimus reformos būdus. Be to, surengta daug dvišalių susitikimų su įvairiais suinteresuotais asmenimis.

1. DABARTINĖ PADĖTIS IR VIDUTINĖS TRUKMĖS PROGNOZĖS DĖL VYNO RINKOS

Nuo 1975–1976 m. perteklinės gamybos problemą Europa bandė spręsti vykdydama politiką, ribojančią gamybos potencialą ir skatinančią visiškai atsisakyti vynmedžių auginimo vietų, kurias 1976 m. pavyko sumažinti 4,5 mln. ha, o 2005 m. – 3,2 mln. ha. Tačiau dėl valstybėms narėms suteiktos galimybės pasirinktinai įgyvendinti vynmedžių išrovimo programą nuo 1996 m. sumažėjo vartojimas, o tai, suteikus teisę sodinti naujus vynmedžius, vyno rinką grąžins į ankstesnę padėtį. Per pastaruosius penkerius vyno metus 25 ES valstybėse vyno produkcijos⁸ kiekis svyravo nuo 166 iki 196 mln. hl. Rūšinio vyno pkr dalis ES vyno rinkoje vis didėjo ir dabar beveik sutampa su stalo vynu tenkančia dalimi.

Pastaraisiais dešimtmečiais vyno suvartojimas ES nuolat ir smarkiai sumažėjo. Ši tendencija ypač pastebima stalo vyno rinkoje. Tačiau rūšinio vyno pkr suvartojimas padidėjo ir dabar abejoms šio vyno rūšims tenka panaši rinkos dalis.

Nuo 1996 m. vyno importo į ES apimtys kasmet didėjo 10 % ir 2005 m. jau siekė beveik 11,8 mln. hl. Vadinamosios „naujojo pasaulio“ vyno rūšys jau užkariavo nemažą ES vyno rinkos dalį. Nors ir ne taip sparčiai kaip importo apimtys, nuo 1996 m. didėja ir iš Bendrijos eksportuojamo vyno kiekis. 2005 m. jis pasiekė 13,2 mln. hl. Taigi ES ir toliau išlieka pagrindinė vyno eksportuotoja.

Darant prielaidą, kad bendras vyno rinkos organizavimas liks nepakitęs, ir, remiantis prognozuojamomis vyno gamybos, vartojimo ir prekybos dinamikos tendencijomis, numatoma, kad perteklinis vyno produkcijos kiekis ES vyno sektoriaus vidutinės trukmės (iki 2010–2011 m.) laikotarpiu padidės iki 27 mln. hl (15 % visos produkcijos) arba iki 15 mln. hl (8,4 % visos produkcijos), jei vyno kiekis, distiliuojamas suteikiant pagalbą geriamojo alkoholio sektoriui, nelaikomi pertekliumi. Perteklius yra itin rimta problema stalo vyno

⁷ http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/wine/index_en.htm.

⁸ Bendra vyno produkcija = fermentuota produkcija + iš vynuogių misos ir sulčių pagaminta produkcija.

rinkoje, tačiau blogėja ir rūšinio vyno pkr padėtis. 27 ES valstybių vyno rinkos balansas pateikiamas pristatant poveikio vertinimo analizę.

2. BENDRAS VYNO RINKOS ORGANIZAVIMAS ŠIANDIEN

Vyno BRO remiasi išsamiau, tačiau sudėtingu politikos priemonių rinkiniu. Trys priemonės yra skirtos gamybos potencialui valdyti, apribojant sodinimo teises ir remiant struktūrinį tobulinimą. Tai galima padaryti: a) visiškai išraunant vynmedžius ir b) vykdant perplanavimo ir koversijos programas, kuriomis siekiama kokybę ir kiekybę priartinti prie vartotojų poreikių. Sodinimo teisių apribojimai, įskaitant draudimą sodinti naujus vynmedžius galioja iki 2010 m. liepos 31 d.

Vidaus rinkos priemonėms priskiriamos įprastinės priemonės, tokios kaip perteklinio vyno distiliacija krizės atveju ir perteklinio vyno, pagaminto iš dvejetainio paskirties vynuogių, distiliacija. Šiomis priemonėmis siekiama pristabdyti kainų mažėjimą. Siekiant išvengti per didelio vynuogių spaudimo ir pagerinti vyno kokybę, privalomas vyno gamybos šalutinių produktų – vyno nuosėdų ir vynuogių išspaudų – distiliavimas. Galiausiai, siekiant kaip įprastinę vyno pardavimo rinką išlaikyti tam tikras geriamojo alkoholio sektoriaus dalis, numatoma stalo vyną distiliuoti taip, kad būtų gautas geriamasis alkoholis, skirtas spiritinių gėrimų pramonei.

Siekiant išvengti rinkos sutrikimų ir jų pasekmių, skiriama parama už laikiną privatų vyno ir vynuogių misos saugojimą. Be to, parama gali būti teikiama ir siekiant paskatinti alternatyvų vynuogių misos naudojimą, ypač sodrinimui ir vynuogių sultims gaminti. BRO taip pat apima įprastinius prekybos mechanizmus, tokius kaip muitai, grąžinamosios išmokos ir licencijos. Taip pat yra sudarytos sutartys su ne ES valstybėmis.

Kitaip nei daugeliu kitų atveju, vyno BRO atveju numatomas išsamus taisyklių, reglamentuojančių apibrėžimus, rūšinius vynus pkr ir stalo vynus su geografine nuoroda (GN), vyno gamybos technologijas, ženklinimą, rinkinys, kuriuo užtikrinama, kad vartotojų gaunama produkcija atitinka teisingą ir skaidrų kokybės standartą.

3. ŠIANDIENINĖS BRO PROBLEMAS IR BESIKEIČIANČIOS APLINKYBĖS

3.1. Padėtis rinkoje

- ES vyno suvartojimas kasmet sumažėja 0,65 %, arba 750 000 hl.
- Kartu su gyvenimo būdu keičiasi vartojimo, ypač vyno vartojimo, būdai..
- Apskaičiuota, kad struktūrinis perteklius siekia apie 15 mln. hl vyno, o tai sudaro apie 8,4 % visų 27 ES valstybių narių pagaminto vyno.
- Distiliacija, kaip intervencijos priemone, kasmet sunaikinama apie 15 % vyno.
- Vyno atsargos, kurios viršija vienerių metų gamybos apimtį, vis didėja, o tikimybė jas realizuoti vis mažėja. Tai neigiamai veikia kainas ir vyno gamintojų pajamas.
- Importo mastai auga sparčiau nei eksporto, todėl skirtumas tarp jų mažėja ir importas jau greitai gali viršyti eksportą. Reikšmingai sumažinus ES vyno importo muitus, pasaulinė prekyba vynu jau tapo labai liberali.

- Sparčiai didėjančios „naujojo pasaulio“ vyno gamybos ir pardavimo apimtys byloja apie būtinybę didinti ES vyno gamintojų konkurencingumą.

3.2. Gamybos potencialo reguliavimas

- Suteikiant naujas papildomas sodinimo teises ir didinant derlingumą, kai kuriose valstybėse narėse ribojamas sodinimo teisių draudimo taikymo, mažinant gamybos potencialą, efektyvumas.
- Suteikus sodinimo teises, padidėja gamybos sąnaudos ir suvaržomas ūkių struktūros racionalizavimas, o tai mažina konkurencingumą.
- Ne ES šalyse tokie sodinimo teisių apribojimai nėra taikomi.
- Perplanavimo ir konversijos programa sudarė sąlygas vyno gamintojams pereiti prie „rūšinio vyno“ gamybos, tačiau tai gali paskatinti gamybą. Kartais programa gali būti taikoma natūraliam atsinaujinimui ir tokiu atveju netenka prasmės.
- Nuo 1996 m. sustabdytas išrovimo programos taikymas.
- Per daugelį metų kai kurios valstybės narės vis dar neišsprendė su tam tikrais vadinamaisiais nereglamentuotais vynuogynais (pasodintais iki 1998 9 1) arba su tam tikrų vadinamųjų neteisėtų vynuogynų (pasodintų nuo 1998 9 1) panaikinimu susijusių problemų. Plotai, kurių reguliavimas buvo panaikintas ir kurie vis dar yra tikrinami, sudaro apie 68 100 ha, arba 2 % viso 25 ES valstybėse vynuogynais apsodinto ploto.

3.3. Rinkos rėmimo priemonės

- Distiliacija nėra labai veiksminga rinkos rėmimo priemonė, kuri galėtų užtikrinti vynuogių augintojų pajamas ir yra kaip nuolatinė pardavimo rinka, padedanti realizuoti sunkiai parduodamą perteklių.
- Distiliacija krizės atveju, kuria siekiama išspręsti konjunktyrinio pertekliaus problemą, yra naudojama kaip struktūrinė priemonė ir šiuo metu yra taikoma ir rūšinių vynu rinkai.
- Privataus saugojimo paramos sistema tapo struktūrine priemone. Su vyno saugojimu susijusias išlaidas turi padengti vyno sektorius.

3.4. Vyno gamybos technologijos, geografinės nuorodos ir žymėjimas

- Vyno gamybos technologijų patvirtinimo ir pritaikymo procedūrų nelankstumas riboja konkurencingumą.
- ES teisės aktai, ypač dėl apibrėžimų, vyno gamybos technologijų ir klasifikavimo, yra pernelyg sudėtingi, t. y. rūšinis vynas pkr, stalo vynas su geografine nuoroda ir stalo vynas.
- Rūšiniam vynui pkr „kokybės“ sąvoka tarptautiniu lygmeniu nėra taikoma, o Bendrijos teisės aktuose, kaip nustatyta PPO sutartyje dėl intelektinės nuosavybės teisių prekyboje TRIPS, nėra nuorodos į „geografinę nuorodą“. Be to, paskutiniaisiais dešimtmečiais padidėjo rūšinio vyno pkr ir stalo vyno su geografine nuoroda kiekiai, o tai trikdo vartotojus, silpnina Bendrijos GN politiką ES ir už jos ribų ir prisideda prie padėties rinkoje pabloginimo.

- Dėl vyno ženklavimo:
  - dėl sudėtingos teisinės sistemos, kurią sudaro įvairūs teisiniai instrumentai, skirtingai apibūdinantys keletą vyno kategorijų ir skirtingai pateikiantys kai kurią konkrečiam produktui būdingą informaciją, vyno etiketės kelia neaiškumų vartotojams;
  - tam tikros nelanksios ženklinimo taisyklės varžo prekybą Europos vynais. Pagrindinis trūkumas – draudimas nurodyti derliaus metus ir vynuogių veislę ant stalo vyno be geografinės nuorodos rūšies;
  - ne ES valstybės dažnai kritikuoja Europos vyno ženklinimo politiką dėl produkto prekinio pavadinimo (pvz., rūšinis vinas pkr, stalo vinas su GN ir stalo vinas), neprivalomų nuorodų naudojimo, butelio formos išlaikymo ir tradicinių terminų vartojimo. Dėl šios priežasties, peržiūrint ženklinimo taisykles, būtina atsižvelgti į šių taisyklių poveikį importui iš trečiųjų šalių ir EB tarptautinius išsipareigojimus.
- Atlikus nepriklausomą analizę nustatyta, kad tinkamas vyno gamybos technologijų liberalizavimas, laikantis Tarptautinės vynuogių ir vyno organizacijos (OIV) taisyklių, ir labiau į vartotojus orientuota ženklinimo politika padėtų ES vyno gamintojams padidinti pardavimo rinkas ir pagerinti pardavimo apimtį, o tai padidintų konkurencingumą ir sustiprintų struktūrinę rinkos pusiausvyrą.

3.5. Sveikata ir gyvenimo būdas

Paskutiniaisiais metais didėja susirūpinimas dėl to, kad jaunimas vartoja vis daugiau alkoholio. Tačiau atrodo, kad alkoholio vartojimas tam tikrais atvejais turi teigiamą poveikį vyresnio amžiaus žmonėms. Visiems besidomintiems turi būti suteikiama informacija apie saikingo ir sąmoningo vyno vartojimo teikiamus privalumus ir naudą bei su alkoholiu susijusią žalą. Tai turėtų būti numatyta Bendrijos vykdomoje politikoje.

4. NAUJAJAI ES VYNO POLITIKAI KELIAMİ TIKSLAI

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, būsimoji tvarka gamintojams turi garantuoti tvarumą, numatyti nuostatas dėl sklandžios Bulgarijos ir Rumunijos integracijos ir skatinti laikytis prisiimtų tarptautinių išsipareigojimų. Europos Sąjungoje, kur gaminamas geriausias pasaulyje vinas, yra didelis vyno gamybos potencialas, kurį būtina toliau tvariai plėtoti. Politikoje turi būti atsižvelgta į besikeičiančias aplinkybes, siekiant:

- padidinti ES vyno gamintojų konkurencingumą; sustiprinti ES gaminamo rūšinio vyno, kaip geriausio vyno, pozicijas; atgaivinti senas ir užkariauti naujas ES ir viso pasaulio rinkas;
- sukurti vyno sektoriaus nuostatas, kurios remtųsi aiškiais ir paprastomis taisyklėmis, t. y. veiksmingomis taisyklėmis, kurios padėtų palaikyti pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą;

- sukurti vyno sektoriaus nuostatas, kurios saugotų geriausias ES vyno gaminimo tradicijas, sustiprintų daugelio kaimo vietovių socialinę struktūrą ir užtikrintų, kad visa produkcija yra gaminama laikantis aplinkos apsaugos reikalavimų.

Naujoji ES vyno politika turėtų atsižvelgti į padidėjusį visuomenės susirūpinimą sveikata ir vartotojų apsauga.

5. VERTINANT POVEIKĮ PATEIKTOS GALIMYBĖS, NENURODANČIOS GERŲ PROBLEMŲ SPRENDIMO BŪDŲ

Atsižvelgdama į dabartinę padėtį vyno sektoriuje ir tikslus, kurie keliami vyno politikai, Komisija apsvairstė keturias galimybes, kaip reformuoti vyno BRO. Trys iš šių galimybių – išlaikyti *status quo*, reformuoti vyno BRO pagal BŽŪP reformos modelį ir imtis visiško reguliavimo panaikinimo – nepateikia atsakymų, kaip išspręsti problemas ir patenkinti su vyno sektoriumi susijusius poreikius ir ypatumus.

5.1. *Status quo* su galimais nedideliais pakeitimais

Atsižvelgiant į rimtus sunkumus dabartiniam BRO, kylančius:

- užtikrinant geresnę rinkos pusiausvyrą,
- siekiant kai kuriose valstybėse narėse teisingai pritaikyti taisykles, ypač dėl sodinimo apribojimų, ir
- siekiant atitikti reformuotą BŽŪP,

vien tik paviršutiniškas pakoregavimas nebus tvarus nei ekonominiu, nei politiniu požiūriu.

Vykdamas dabartinį BRO, nepavyko išvengti pertekliaus ar išspręsti kitų problemų, ypač dėl konkurencingumo praradimo. Tai patvirtina prašymai atlikti distiliaciją krizės atveju ir ES rinkose vis didėjanti ne ES valstybių vyno dalis. Įvairūs suinteresuoti asmenys laikosi bendros nuomonės, kad būtini esminiai pokyčiai.

5.2. Reforma BŽŪP reformos kontekste

Pagrindinė BŽŪP reformos naujovė – tiesioginių išmokų pagal gamybos rūšį nutraukimas ir bendrosios išmokos schemas (SPS, angl. *Single Payment Scheme*) taikymas. Svarbūs jos privalumai – ūkininkavimo lankstumas, rinkos orientavimas ir PPO palankumas dėl „žaliosios dėžės“ klasifikacijos. Vienas iš galimų reformos principų – visą arba dalį vyno BRO biudžeto skirti tiesioginėms išmokoms už vynuogynus, kurios galėtų būti įtrauktos į bendrosios išmokos schemas. Reikšmingas supaprastinimas ir kompleksinės paramos susiejimas visiems vynuogių augintojams būtų papildomi privalumai. Tačiau kitaip nei kituose sektoriuose, vyno sektoriuje nėra nustatytas aiškus ir teisingas būdas, kaip paskirstyti SPS išmokas.

Kadangi dabartinis biudžetas yra nedidelis, atsietos išmokos už daugiametes kultūras būtų labai mažos ir greičiausiai nepadengtų nuostolių, kurių daugelis vynuogių augintojų patirtų nustojus teikti rinkos paramą.

Panaikinus rinkos priemones ir nustojus remti pajamas, atsakomybė už prisitaikymą prie besikeičiančios rinkos padėties tektų gamintojams. Jei vis dėlto sistema būtų

įgyvendinta, rinkoje įsivyratų pusiausvyrą, bet tik per vidutinės ar ilgos trukmės laikotarpį ir greičiausiai tik pasibaigus pagrindinei sektoriaus krizei, kuri paskatintų didelius pertvarkymo procesus.

5.3. Vyno rinkos reglamentavimo panaikinimas

Pasirinkus galimybę visiškai panaikinti reguliavimą, būtų panaikintos visos politikos priemonės, skirtos gamybos potencialui ir rinkai valdyti. Taip pat būtų panaikintos tokios priemonės kaip draudimas sodinti naujus vynmedžius, vynmedžių išrovimas, perplanavimo ir konversijos politika bei visos rinkos priemonės, o tai visiškai liberalizuotų vynu sektorių. Tokiu atveju biudžetas būtų suvaržytas arba perkeltas į antrąjį ramstį kaimo plėtros politikai bendrai remti.

Dideli pokyčiai, kurie neišvengiami greitai įgyvendinus šią politiką, ir susijusių struktūrinių priemonių trūkumas per trumpą laikotarpį atitinkamiems regionams turėtų labai neigiamą ekonominį ir socialinį poveikį.

6. ESMINĖ BENDRO VYNO RINKOS ORGANIZAVIMO REFORMA

Pripažįstant sektoriaus problemas, potencialą ir ypatybes bei remiantis atliekant poveikio vertinimą pateikta išsamia analize, būtina išlaikyti specifinį vynu BRO, kurį, be abejonės, būtina iš esmės reformuoti.

Dabar keliamas uždavinys – pritaikyti reguliavimo sistemą ir gamybos struktūrą siekiant užtikrinti tvarią ir konkurencingą Europos vynu sektoriaus būklę ilgalaikėje ateityje tuo pat metu užtikrinant kuo efektyvesnį biudžeto priemonių naudojimą

Šią galimybę Komisija laiko tinkamiausiu problemų sprendimo būdu. Galimi du variantai. Pirmuoju atveju dabartiniai sunkumai būtų greitai išspręsti, tačiau reikėtų greitai pertvarkyti sektorių, o tam reikėtų skirti daug laiko ir pastangų. Antruoju atveju būtų pasiektas tas pats rezultatas, tačiau pamažu, o tai leistų žemės ūkio ekonomikai ir socialinei struktūrai sklandžiau prisitaikyti prie pokyčių.

6.1. Esminė BRO reforma – A variantas: vienas etapas

Sodinimo teisių ir vynmedžių išrovimo programų panaikinimas.

Sodinimo teisių apribojimų sistema nustotų galioti 2010 m. rugpjūčio 1 d. arba būtų nutraukta nedelsiant. Tačiau taisyklės, nustatančios GN naudojimą, *de facto* apribotų hektarų skaičių.

Tuo pačiu metu būtų atsisakyta ir dabartinės išrovimo programos.

Kiekvienas ūkininko lėšomis išnaikinto vynuogyno hektaras taptų ploto, kuris atitinka SPS reikalavimus, dalimi.

6.2. Esminė BRO reforma – B variantas: du etapai

Šis požiūris analogiškas tam, kuris pritaikytas cukraus sektoriuje: pirmas žingsnis būtų atkurti rinkos pusiausvyrą, antras – kurti didesnę konkurencingumą, įskaitant ir sodinimo teisių panaikinimą. Pagrindinis B varianto požymis – struktūrinis pertvarkymas, t. y. laikinas išrovimo programos atnaujinimas. Sodinimo teisių

apribojimų taikymo sistema būtų pratęsta iki 2013 m. Taip mažiausiai konkurencingi vyno gamintojai būtų skatinami parduoti turimas sodinimo teises. Tikimasi, kad konkurencingi vyno gamintojai netrukus didžiausią dėmesį imtų skirti savo įmonių konkurencingumui, nes sodinimo teisių kaina daugiau nebevaržytų plėtros galimybių. Vidutinės trukmės ar ilgalaikėje ateityje tai sumažintų gamybos savikainą.

Bus nustatyta patrauklaus dydžio išmoka už vynmedžių išrovimą. Siekiant paskatinti susidomėjimą šia galimybe jau pirmaisiais jos taikymo metais, per likusį sodinimo teisių galiojimo laikotarpį išmokos būtų nuosekliai mažinamos. Šios reformos tikslas – per penkerius metus Europos Sąjungoje išnaikinti 400 000 ha vynuogynų, paramai skiriant ne daugiau kaip apie 2 400 mln. eurų.

Vynuogių augintojams turėtų būti suteikta teisė laisvai pasirinkti, ar išnaikinti vynuogynus, ar ne.

Išrovus vynmedžius, anksčiau vyno gamybai naudota žemės ūkio paskirties žemė atitiktų SPS reikalavimus ir už ją būtų skiriama vidutinio dydžio atsieta regioninė tiesioginė išmoka.

Taigi valstybės narės paketą papildytų tam tikra suma už kiekvieną išnaikintų vynuogynų hektarą.

Siekiant išvengti žemės alinimo, išrovimo išmokos gavėjams bus nustatyti minimalūs aplinkos apsaugos reikalavimai.

6.3. BENDRI A IR B VARIANTŲ POŽYMIAI

Abiejuose variantuose numatytos bendros priemonės:

6.3.1. *Rinkos valdymo priemonių panaikinimas ir perspektyvesnių priemonių įdiegimas*

Nuo pirmos dienos būtų panaikintos tokios rinkos valdymo priemonės kaip:

- parama už šalutinių produktų distiliaciją,
- geriamojo alkoholio ir dvigubos paskirties vynuogių distiliacija,
- parama už privatų saugojimą,
- parama už vynuogių misą, skirtą sodrinimui arba vynuogių sultims gaminti.

Būtų panaikinta distiliacijos krizės atveju priemonė arba ji būtų pakeista alternatyviu apsaugos mechanizmu naudojantis nacionaliniu paketu.

6.3.2. *Nacionalinis paketas*

Kiekvienai vyną gaminančiai valstybei narei būtų numatytas pagal objektyvius kriterijus apskaičiuotas išmokų dydis, iš kurio valstybė savo nuožiūra galės finansuoti nurodytame sąraše įrašytas priemones. Be to, pradėjus taikyti A variantą, būtų skiriama daugiau lėšų, nes šiuo atveju nebūtų išrovimo išlaidų.

Šį paketą valstybės narės galėtų naudoti, pavyzdžiui, tam tikroms krizės valdymo priemonėms, tokioms kaip draudimui nuo stichinių nelaimių, pagrindiniam draudimui nuo krizių atveju negautų pajamų, administravimo išlaidoms, patiriamos

steigiant sektoriaus investicinius fondus⁹, finansuoti, taip pat tokioms priemonėms kaip „žalioji derlius“. Siekiant išvengti konkurencijos iškreipimo, paketo naudojimą reglamentuos tam tikros taisyklės (įskaitant dėl minimalių aplinkos apsaugos reikalavimų), be to, Komisija turės patvirtinti konkrečią nacionalinę programą.

Nacionaliniu paketu numatyta paremti vynuogynų perplanavimo ir konversijos programą.

6.3.3. Kaimo plėtra (KP)

Daugelis priemonių galėtų būti numatytos valstybių narių priimtuose kaimo plėtros planuose. Parama už ankstyvą pasitraukimą iš prekinės žemės ūkio gamybos ir agrarinės aplinkos apsaugos rėmimas būtų reikšmingas ir naudingas paskatinimas vynuogių augintojams. Perduoti ūkį ir galutinai sustabdyti visą prekinę žemės ūkio gamybą nusprendę ūkininkai gali gauti iki 18 000 eurų per metus ir net iki 180 000 eurų per penkiolika metų. Pagal agrarines aplinkos apsaugos priemones, skirtas papildomoms sąnaudoms ir prarastoms pajamoms, atsiradusioms dėl vynuogynų ir kultūrinių kraštovaizdžių sukūrimo ir prižiūrėjimo, padengti, numatytos išmokos per penkerius–septynerius metus gali siekti 900 eurų už hektarą. Rengiant kaimo plėtros 2007–2013 m. planą ir siekiant paskatinti minėtų priemonių taikymą, reikėtų perkelti lėšas iš vienos biudžeto eilutės į kitą (iš rinkos ir tiesioginių išmokų eilutės į kaimo plėtros eilutę); tos lėšos būtų skirtos vyną gaminantiems regionams, kaip tai padaryta tabako bei medvilnės sektoriuose. Tokios plėtros programos ateityje galėtų reikšmingai prisidėti prie šiais sektoriais suinteresuotų asmenų ekonominės gerovės ir prie aplinkos išsaugojimo vyno gamybos regionuose.

6.3.4. Kokybės politika (geografinės nuorodos)

Kokybės politika taptų aiškesnė, paprastesnė, skaidresnė, taigi ir efektyvesnė:

- a) iš esmės peržiūrėjus kokybę reglamentuojančią teisinę bazę, siekiant padidinti EB kokybės politikos atitiktį tarptautinėms taisyklėms. Kokybės politika pirmiausia turėtų būti suderinta su Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis), nuostatomis. Be to, į BRO įtraukta vyno kokybės politika būtų suderinta su horizontaliaja kokybės politika (dėl saugomų geografinių nuorodų (SGN) ir saugomų kilmės vietos nuorodų (SKVN)). Komisija siūlo nustatyti dvi vyno rūšis: vynas be GN ir vynas su GN. Vynas su GN toliau būtų skirstomas į vyną su saugoma geografinė nuoroda (SGN) ir vyną su saugoma kilmės vietos nuoroda (SKVN). Taip pat turėtų būti nustatyta ir GN registravimo ir apsaugos tvarka;
- b) ES rūšinio vyno sąvoka yra pagrįsta geografinė kilme (rūšinis vynas, pagamintas konkrečiame regione). ES siekia, kad ši sąvoka būtų patvirtinta, pritaikyta ir paplitusi visame pasaulyje;
- c) didinant tarpprofesinių organizacijų vaidmenį, siekiant kontroliuoti ir valdyti jų teritorijose gaminamo vyno kokybę. Taip pat būtina sustiprinti kontrolės priemones, ypač tas, kurios skirtos „vin de cépage“ vyno kokybei kontroliuoti.

---

⁹ KOM(2005)74 galutinis.

6.3.5. *Vyno gamybos technologijos*

Kalbant apie vyno gamybos technologijas, Komisija siūlo:

- Tarybai numatyta atsakomybę už naujų vyno gamybos technologijų patvirtinimą ar esamų vyno gamybos technologijų pakeitimus bei *acquis* perduoti Komisijai;
- pripažinti Tarptautinės vynuogių ir vyno įstaigos (OIV) patvirtintas vyno gamybos technologijas ir Komisijos lygmeniu prižiūrėti, kad jos būtų įtrauktos į Komisijos teisės aktus;
- įteisinti tarptautiniu mastu pripažintų vyno gamybos technologijų taikymą ES gaminant eksportuoti skirtą vyną;
- panaikinti minimalaus natūralaus alkoholio kiekio vyne reikalavimą, kuris dėl siūlomo sodrinimo apribojimo ir dėl teisiškai nustatytos tūriu išreikštos mažiausios alkoholio koncentracijos tampa nebereikalingas.
- užtikrinti priimtinius minimalius aplinkos apsaugos reikalavimus vyno gamybos procese.

6.3.6. *Sodrinimas*

Cukraus reformoje akcentuojama problema, kad vietoj misos alkoholio koncentracijai vyne padidinti yra naudojamas cukrus. Yra trys šios problemos sprendimo būdai: didinti paramą už vynuogių misą, kompensuoti cukraus kainos sumažėjimą, palikti tą patį paramos lygį, o tai gali sutrikdyti pusiausvyrą, arba nutraukti paramą ir uždrausti naudoti cukrų. Siekdama užtikrinti pusiausvyrą, Komisija mano, kad pastarasis būdas yra tinkamiausias, kadangi tokiu atveju būtų sutaupyta biudžeto lėšos ir išplėstos vynuogių misos pardavimo rinkos.

Komisija taip pat siūlo sumažinti vyno sodrinimo (vynuogių misa) lygį iki 2 %, numatydama išimtį vynuogių auginimo zonai C (tam tikroms Prancūzijos, Ispanijos, Portugalijos, Slovakijos, Italijos, Vengrijos, Slovėnijos, Graikijos, Kipro ir Maltos vietovėms), kur aukščiausia riba turi neviršyti 1 %.

6.3.7. *Ženklinimas*

Komisija siūlo supaprastinti ženklinį reglamentuojančias nuostatas, nustatant bendrą teisinį reglamentavimą, kuris būtų taikomas visoms skirtingoms vyno kategorijoms ir su jomis susijusiems duomenims. Bendra teisės sistema būtų parengta atsižvelgiant į vartotojų poreikius ir labiau atitiktų vyno kokybės politiką. Tai visų pirma apimtų:

- Tarybos kompetencijos šioje srityje perdavimą Komisijai;
- bendros teisinės priemonės taikymą visiems vynams, papildant Direktyvos 2000/13/EB dėl horizontaliojo ženklavimo nuostatas nuostatomis dėl vyno sektoriaus ypatumų, susijusių su privalomais ir neprivalomais ženklavimo reikalavimais.
- ženklavimo politikos lankstumo didinimą, atsižvelgiant į PPO politiką: 1) panaikinti skirtumą tarp vyno su GN ir vyno be GN ženklavimo taisyklių, o svarbiausia – palengvinti vynuogių veislių ir derliaus metų nuorodų suteikimą

vynui be GN, kad ES vynu gamintojai galėtų prekiauti „naujojo pasaulio“ vynu (t.y. vienos vynuogių veislės vynu), šitaip suteikiant ES vynu gamintojams tokias pat sąlygas kaip ir išorės konkurentams, 2) išlaikyti ir tobulinti tradicinę terminų sistemą, 3) koreguoti prekių ženklų politiką, 4) pakeisti vyno sektoriaus taisykles dėl kalbos, kad jos būtų lankstesnės ir būtų numatyta vartoti daugiau kalbų, 5) užtikrinti sveikatos ir vartotojų informavimo bei apsaugos reikalavimus, 6) išsamiai informuoti vartotoją apie produkto kilmę ir nustatyti tinkamas ženklinimo taisykles, reglamentuojančias galimybę atsekti vyno kilmę ir 7) informuoti vartotoją apie gamybos būdų aplinkos apsaugos aspektus.

6.3.8. Skatinimas ir informavimas

Keletas suinteresuotų asmenų pabrėžė, ypač vasario 16 d. vykusio seminaro metu, poreikį daugiau dėmesio skirti vyno pardavimui. Komisija ketina vykdyti atsakingą skatinimo ir informavimo politiką. Norint įgyvendinti didelius skatinimo projektus už ES ribų, būtina pasinaudoti visomis galimybėmis, kurias suteikia dabartiniai Bendrijos teisės aktai.

Taip pat būtina apsvarstyti informavimo akcijų dėl atsakingo ir saikingo alkoholio vartojimo rengimą ES.

6.3.9. Aplinka

Komisija ketina užtikrinti, kad vyno sektoriui taikomos tvarkos reforma sumažins vynuogių auginimo ir vyno gamybos poveikį aplinkai. Visų pirma Komisija numato svarstyti būtiniausius vyno sektoriui keliamus aplinkos apsaugos reikalavimus, susijusius su pagrindiniais sektoriaus keliamais pavojais aplinkai (ypač dirvos erozija ir užterštumu, augalų apsaugos produktų naudojimu ir atliekų tvarkymu).

6.3.10. PPO

Svarbus esminės reformos požymis bus pasiekti, kad naujasis vyno BRO atitiktų PPO reikalavimus. Dabartinės prekybą iškraipiančios intervencinės priemonės („gintarinė dėžė“) bus panaikintos, o vidaus paramos priemonės toliau galios, prioritetą bus teikiamas „žaliajai dėžei“. Galiojantis draudimas fermentuoti importuotą misą ir maišyti Bendrijos vynus su ne ES pagamintais vynais bus išnagrinėtas tokia pačia dvasia.

7. VADINAMASIS NEREGLEMENTUOTAS IR NETEISĖTAS SODINIMAS

Nepaisant to, kad buvo panaikintas draudimas sodinti vynmedžius, ūkio subjektai ir valstybės narės turi atitikti galiojančius Bendrijos teisės aktus, susijusius su vadinamaisiais nereglementuotais ir neteisėtais vynuogynais. Šių taisyklių laikymasis būtinas tam, kad ir toliau galėtų būti taikomas dabartinis BRO. Jei šių taisyklių nebus laikomasi, Komisija (toliau) ims tam tikrų priemonių patikrinti ir patvirtinti sąskaitas arba prireikus pradės Sutarties 226 straipsnyje numatytas procedūras dėl pažeidimų.

8. POVEIKIS BIUDŽETUI

Tikslus pirmiau išdėstytų priemonių poveikis biudžetui bus įvertintas po to, kai bus oficialiai pateikti teisės aktų projektai. Tačiau finansinis poveikis neviršys pastaraisiais metais patirtų išlaidų lygio.

9. GALUTINĖS PASTABOS

Komisija nuomone, būtina iš esmės reformuoti vyno BRO.

Visų pasiūlymų įgyvendinimas užtikrintų paprastesnį ir geresnį reguliavimą, taip pat padėtų sumažinti administravimo ir statistinio stebėjimo išlaidas, palengvinti įgyvendinimą ir kontrolę, taigi ir sumažinti sukčiavimo ir valstybės lėšų iššvaistymo riziką. Be to, didesnis valstybėms narėms suteikiamos teisės pačioms priimti sprendimą lygmuo, pasirenkant priemones, kurios būtinos reaguojant į konkrečią šiose valstybėse susiklosčiusią padėtį, padidins valdymo efektyvumą. Pagaliau, vykdant reformą pagal šiuos principus, smarkiai sustiprės Komisijos galimybės tarptautinėje arenoje ginti savo politiką, kurią ji pasiryžusi toliau aktyviai tęsti.

Šiuo komunikatu Komisija kviečia visus suinteresuotus asmenis dalyvauti atviroje diskusijoje dėl būsimo vyno BRO. Tai padės Komisijai iki šių metų pabaigos parengti pasiūlymus.